Két év múlva csörög az első

Sándorfalva telefonjai

Toporog a sándorfalvi ember a nyilvános telefonfülke előtt. A két utcai telefonra úgy két és fél ezer lakos jut Ennyien persze nem állnak sorban, de ez nem vigasztalja a várakozót, aki mérgelődés közben esetleg összehúzott szemöldökkel gondol például a szatymaziakra: ott bezzeg csak annak nincs telefonja, aki nem akarja, hogy legyen...

A kánikula elől menedéket ad a tanácsháza földszintes épülete, a kapu alatt friss falfestés szaga keveredik a hűvösséggel. *Kónya József* tanácselnök az iratszekrényéhez lép, és előhúzza azt a dossziét, amely a község telefonhálózat-fejlesztésére tett kísérletek dokumentumait tartalmazza.

Ő 1984 óta vezeti a falut, s elmondja, hogy az áldatlan állapotok enyhítése kezdettől szívügye. *A több mint 7 ezer lelket számláló helységben már akkor összesen csak kereken száz telefon csöröghetett, ebből egyetlen egy volt nyilvános.*

Utolsó a megyében

A környékbeli falvak ellátottsága sem európai színvonalú, *de Sándorfalva mindannyiuknál rosszabb helyzetben van.* Az ezer lakosra jutó telefonok száma Domaszéken 3,32, Forráskúton 2,82, Szatymazon 1,8 és *Sándorfalván 0,42!* (Szatymazon azért tudták nemrégiben fejleszteni, mert az ottani központ lehetőséget adott erre.)

Levelek sorjáztak a tavalyig még a posta kebelében működő távközlési üzemhez, a válaszok azonban feltűnően hasonlítottak egymásra: *telített a Sándorfalvára vezető telefonkábel,* nincs szabad áramkör. Egy két évvel ezelőtt tett ígéret úgy szólt, hogy a nyolcadik ötéves tervben tudnak csak segíteni, mert *minden bővítés alapföltétele, hogy fölépüljön az új szegedi telefonközpont.*

Kónya József tavaly azzal az ajánlattal kereste meg *Vojnár Lászlót* — az akkori távközlési üzem vezetőjét —, hogy a helyi tanács áldozatvállalásával, valamint legkevesebb 300 igénylő toborzásával (fejenként 30 ezer forintos belépéssel) összegyűjtenének 11-12 millió forintot az újabb telefonok beszerelésére. A posta azonban nem volt *„fogadóképes".*

Az NSZK-ba könnyebb...

Azt is vállalta volna a falu, hogy *megveszi az új központot* (körülbelül 9 millióért) ám — szegedi csatlakozás híján — ez sem oldott volna meg semmit. Sándorfalvára ugyanis egy Szatymazról jövő, úgynevezett „százas érpár" fut, s az régóta telített. *Reggel 8 óra után szinte lehetetlen a falut hívni, vagy onnan Szegedre telefonálni.* Viszont az NSZK-ba szabad az út, arra ugyanis egy másik vonalhálózat fut...

Márciusban *Engedi Antal,* a távközlésiek üzemviteli igazgatóhelyettese tárgyalt Sándorfalván. A megbeszélés eredményeként *lehetőség nyílik egy „legafonos" rendszer kiépítésére, amely 12-14 új telefonállomást jelentene.* Hátránya e megoldásnak, hogy *igen magas a költsége: 200 ezer forintjába kerül* minden igénylőnek. Csak három vállalkozó és néhány közület — köztük a nagyközségi tanács — vállalta a költségek megfizetését.

A tanács *két új nyilvános fülke* helyét is kijelölte már, a falu al- és felvégén. A telefonok — az ígéretek szerint — legkésőbb *július derekán használhatók lesznek.*

Falubeli részvényesek

Az időközben folyamatossá vált tárgyalások során az is kiderült, hogy *Sándorfalva telefonhálózata a közeljövőben jelentősen kibővül, de ennek feltételei vannak. Az igénylőknek vállalniuk kell, hogy 40-50 ezer forintos belépési díjjal a Szegedi Távközlési Igazgatóság részvényesévé válnak.* Ezt az összeget három év alatt kedvezményes (12-14 százalékos) kamatú bankkölcsönből is ki lehet fizetni.

A részjegy után a távközlési üzem *osztalékot fizet,* a tulajdonos bármikor *eladhatja,* de *emelheti* is a rajta levő összeget. *Nem tartalmazza viszont a telefon beszerelési költségét (ez 5-7 ezer forint körül lesz).*

Így épülne fel a *sándorfalvi telefonközpont, amely 1500-2000-es vonalkapacitásával hosszú időre megoldaná a problémákat.* A szegedi új központ építésével egyidejűleg már jövőre megkezdődnének a munkálatok, így *1993-ban megszólalhatna az első új telefon.* Ezzel párhuzamosan a *műholdas televízióadások vételére is lehetőség nyílna,* annak a földkábelnek köszönhetően, amelyhez csatlakozhatnának az igénylők készülékei (4-6 ezer forintért).

Nyilas Péter

(Kényszer)pályakezdés

Dönteni mindig nehéz. Különösen akkor, ha a döntés a „legkisebb rossz" kiválasztására korlátozódik. A most végző egyetemisták, főiskolások pedig nem a korlátlan lehetőségek világát élik. Amikor arról döntenek, hol és mit fognak dolgozni, elhatározásuk legfeljebb arra vonatkozhat, miről mondjanak le. Az életcélul kitűzött hivatásról, amiért 4-5 évig tanultak, a Szegeden megszokott infrastrukturális és kulturális színvonalról, avagy az elfogadható lakásmegoldásról.

Fazekas József és felesége, *Perger Éva* történelem—földrajz szakos JATE-s. Egyikük törökszentmiklósi, másikuk somogyvámosi. Most mégis Tatabányára mennek, gimnáziumban, illetve szakközépiskolában fognak tanítani.

— Miért éppen Tatabánya?

— Tudomásunk szerint ez volt az egyetlen olyan hely, ahol két földrajz—történelem szakos tanárt kerestek. Nagyon sok kapcsolat, házasság születik az egyetemen csoporton belül, de így, azonos szakpár esetén, szinte lehetetlen az elhelyezkedés. Mi még szerencsésnek mondhatjuk magunkat azzal, hogy középiskolában taníthatunk.

Valóban. Nem egy ismerősöm kénytelen általános iskolában tanítani, vagy kollégiumi nevelőtanári állást vállalni, ha egy „túltelített" városban szeretnének elhelyezkedni — egyetemi diplomával. Sokakat helyhez kötnek támogatásra szoruló szüleik, esetleg még tanuló élettársuk, vagy a szülői ház, mint egyetlen lakáslehetőség. Mások egy szolgálati lakásért adják fel hivatásukat.

— Ti hol fogtok lakni?

— Albérletben. Lakásra egyelőre semmi remény. Szerencsére, az egyik tanárnő felajánlotta a lakását, viszonylag elfogadható áron. Egyébként kezdő fizetésből elképzelhetetlen megfelelő albérletet fenntartani. Így is aggódunk, hogy ha már gyerekünk is lesz, hogy fogja ő átélni azt, hogy esetleg évenként költözni kell.

Riportalanyaim jelenlegi „otthonában", a Károlyi kollégiumban egyébként a házaspári részleg is zsúfolt. A szobákban két heverő, egy asztal és egy kiságy fér el, mozdulni is alig lehet. Van olyan család, ahol két gyereket is nevelnek ilyen körülmények között. Állandó a gyereksírás... A seniori státust is egyre többen igénylik. Ez azt jelenti, hogy az egyetem elvégzése után a kollégiumban lakhatnak, cserébe szervezik a „közéletet". Van, aki 28 évesen, harmadmagával lakik egy szobában. A szerencsésebbek főbérlős albérletet is megengedhetnek maguknak — ifjú házaspár plusz egy házinéni. Szolgálati lakás pedig csak a kevésbé közkedvelt településeken van.

— József, úgy tudom, te Kaposváron jártál gimnáziumba. Szerettetek volna oda visszamenni?

— Igen. Közel van Somogyvámoshoz, és több szempontból is jó lenne, legalább az egyikünk szülei közelében élni. Tatabányához tulajdonképpen semmi közünk sincs, én életemben egyszer jártam ott, akkor is az állás ügyében. Nem is ismerünk senkit. Úgy gondoltuk, ha nem érezzük jól magunkat, megpróbálunk valahol Kaposvár környékén elhelyezkedni, és majd „bearaszolunk" a városba.

A szegedi egyetemisták nagy többsége nem marad itt. Szétszóródnak az országban, sokan szüleiktől is távol, számukra teljesen idegen környezetbe kerülnek, szolgálati lakás, vagy végzettségüknek többé-kevésbé megfelelő állás reményében. Olyan helyen indulnak, kezdik pályájuk legnehezebb szakaszát, ahol azt sem tudják, mikor melyik buszra kell felszállni. Ismerősünk sincs, akihez segítségért fordulhatnának. Vannak, akik nem mernek belevágni, és visszamennek szülővárosukba. Nekik viszont a szakmai előmenetelük, hivatásuk gyakorlásának megfelelő színvonala nincs biztosítva. Mert mit kezdjen például egy vegyész egy kis faluban? *Legnehezebb dolguk azoknak van, akik ragaszkodnak Szegedhez.* Sokan szívesen maradnának, mert az itt töltött öt év alatt megkedvelték a várost. Az itt-tartózkodás ára sok esetben kollégiumi szoba két lakótárssal, és nevelőtanári állás egyetemi végzettséggel.

— Kíváncsi vagyok, ilyen körülmények között milyen érzéssel léptek ki a „nagybetűsbe"?

— Alapjában véve jó érzéssel. Kellemes izgalommal, várakozással tölt el, milyen lesz dolgozni, tanítani. Az újszerűségnek is van varázsa. Persze, azért egy kicsit tartunk tőle. A szakközépiskola földrajzszertára például siralmas, eddig csak óraadó tanáruk volt. Nehéz lesz a megfelelő feltételeket megteremteni úgy, hogy én leszek ott az egyetlen földrajztanár. A tanítással járó felelősséget is most kezdjük igazán érezni. Félünk, hogy nem vesznek majd komolyan bennünket.

Mások még pesszimistábbak. Sokan attól tartanak, nem tudják majd igazán jól használni a gyakorlatban az egyetemen tanultakat. *A felelősség talán a leggyakoribb szó a végzősök szótárában,* mivel ezután már minden „élesben" megy. Az új közösségbe való beilleszkedés is problémát jelenthet. Tartanak a háttérbe szorulástól, a meg nem becsüléstől. *Segítséget, odafigyelést várnak a kezdeti szakaszban, ugyanakkor döntési és cselekvési szabadságot is.* Akik már dolgoztak valahol egyetem előtt vagy alatt, azok tudják, hogy egy kezdőnek, eltérő nézetek esetén, nap mint nap döntenie kell, mi a helyes stratégia. Kompromisszumot kössön, vagy tartson ki saját álláspontja mellett? Mindkettőnek megvan a maga veszélye. Néhányan attól a gyakorlattól félnek, mely szerint a pályakezdőkre hárítanak minden hálátlan feladatot. A kezdő orvosnak gyakrabban kell éjszakánként ügyelnie, a fiatal pedagógus faliújságot dekorál, papírt gyűjt, kirándul. Így éppen a megfelelő felkészülésre, az ekkor esedékes családalapításra nincs ideje.

— Milyen érzés az, hogy a baráti kapcsolatok, egyetemi és kollégiumi közösségek felbomlanak, megszakadnak?

— Rossz és furcsa. A mi közösségünk nem volt a lehető legjobb, de megszoktuk. Ahhoz pedig, hogy újak alakuljanak ki, idő kell. Annak, aki egyedül van, még nehezebb lehet. Igazából ezeket a döntéseket magunknak kell meghoznunk, a szülők legfeljebb tanácsot adhatnak.

Pedig a hallgatók igénylik a segítséget. A kollégiumban gyakran sírva mennek a nevelőtanárhoz tanácsért. Pszichiáter is jár a kollégiumba, a gyakori pszichés zavarok, néha előforduló öngyilkossági kísérletek miatt. *Nem mindenkinek sikerül azonnal elfogadható megoldást találnia.* Van olyan, néhány éve végzett pedagógus, aki már az ötödik városban próbál megfelelő munkahelyet és otthont találni.

Félelem, kétségek, bizonytalanság, kompromisszumok, próbálkozások. Átmeneti megoldások — hosszú távra. Ez: a pályakezdés.

Keczer Gabriella

(Nem) pártporta

Rajtam, rajtad, rajta — is múlik

Mintha légüres térben mozognánk, mikor a közéletet uraló pártoktól az egyénekig akarjuk feltérképezni a társadalmat összetartó erőket.

— Nincs civil szféra — legalábbis Szegeden — vélekedett *Tűhegyi József,* a Körgát Klub elnöke, mikor arról beszélgettünk, milyen feladatot tűzött ki most maga elé ez a fura szervezet. Az 1988-ban létrehozott Körgát Klub fontos várospolitikai ügyekben hallatta hangját — a KISZ-iskola sorsa, a mozgássérültek rehabilitációs központjának létesítése, a Szegedi Ellenzéki Kerekasztal koordinálói voltak, véleményt mondtak a tanács munkáját segítő várospolitikai fórumon. Apró Antal országgyűlési képviselő lemondatása —, holott nyilvántartott tagság, belső működési szabályzat, konkrét és rendszerezett politikai program nélkül (rendkívül hatékonyan) működött.

— A demokratikus átmenet civil biztosítására szerveződött a társaság — fogalmazta meg az indulás indítékát az elnök. — Ösztönöztük a többpártrendszer kialakulását és megerősödését, helyi szinten is. A Körgát Klub nem elsősorban politikai, hanem helyi társadalmi és érdekvédelmi és érdekképviseleti szervezet.

— A rendszerváltás első lépései közé tartozó parlamentiképviselő-választás után talán még indokoltabb, hogy az ilyen típusú szerveződések gombamód elszaporodjanak.

— A klubot a civil társadalom egyik spontán szerveződésének tartjuk. Nem is akarunk a szervezet jellegén változtatni, azaz, nem szeretnénk, ha a jelenlegi aktív mag (körülbelül 10-20 ember) létszáma nőne, vagy hivatalos helyiséget kapnánk. A Körgát Klub ma is egy lakásban tartja heti összejöveteleit, ma is lazább-szorosabb baráti szálak adják meg a csoport „belső szerkezetét". Mostani újjáalakulásunk annyit tesz, hogy kértük a cégbírósági bejegyzést, mert ez szükséges a közéleti tevékenység kiterjesztéséhez.

— A társaság két éve működik, de nem talált követőre. Milyen módon ösztönzitek hasonló típusú szervezetek létrejöttét?

— A helyhatósági választásokra készülődve, egyértelműen látható mindenki számára: a politikai pártok nem fedik le a különböző (például szakmai, érdekvédelmi, szociális) csoport- és egyéni érdekeket, ezért *a Körgát Klub lépni akart a civil szféra önálló szerveződései felé. Mi azt szeretnénk, ha egyre több ember hinné azt: rajtunk is múlik a helyi ügyek alakítása.* Meg akartuk alakítani az úgynevezett *Polgári Fórumot,* ezért kapcsolatot kerestünk új érdekvédelmi és szociális indíttatású szervezetekkel, de kiderült, hogy itt ezek vagy nem léteznek, vagy helyi szinten nincs arca a „népfrontos módon" összehozott országos szövetségnek. *Fájaljuk, hogy egyletek, egyesületek nemigen vannak, annál több az alapítvány,* mely képződmény esetében nehéz eldönteni, hogy a „pénzátmosás" szándéka, vagy a névben jelölt, nemes cél ösztökélte létrejöttét. Egyedül az Egyháziórum Közéleti Társaság csoporttal találtunk kapcsolatot. **Ezért kellett megállapítani a tényt: (még) nem jelentek meg a csoportérdekek, így azok nem szerveződtek meg, ugyanakkor az emberek jó része tartózkodik a pártoktól.**

— Ha nincs több olyan szervezet, amellyel karöltve, „pártoktól mentes" jelölteket indíthatna, mit tehet a Körgát Klub?

— Marad a régi forma: a pártokkal való megegyezés, a közös igények meghatározása.

— A Körgát klubosok között vannak olyanok, akik a parlamenti ellenzék valamelyik pártjának (SZDSZ, Fidesz) tagjai, de kormánypárti képviselő is eljár az összejövetelekre. Ebből milyen előny és milyen konfliktuslehetőség adódik?

— Éppen azért, mert a tagok különböző szervezetekben vállalnak szerepet, *érezzük a pártok korlátait.* Például azt, hogy politikai érdekeik más, csoport- vagy szakérdekek ellen hatnak. A Körgát Klub összejövetelein első kézből, egy parlamenti képviselőtől, *Póda Jenőtől* értesültünk az országos politikát befolyásoló áramlatokról, a helyi ügyeket pedig valamelyik párt itteni tagja ismertetheti, így valóban tájékozottan választhatunk taktikát. Mivel a pártok működését és helyzetét is ismerjük, úgy látjuk: *rombolja a helyi szervezeteket az, hogy nincs kormányprogram,* hogy az országos politikai szervezetek nem határozták meg, kiknek az érdekeit, milyen program alapján képviselik.

— Most, amikor a helyi politikai hullámvölgyben van, mikor szkepszis uralkodik a pártok háza táján, a helyhatósági választásokra hogyan készül a Körgát Klub? Van-e polgármester-jelöltje?

— Éppen *a helyhatósági választások koordinálására vállalkoznánk.* A Körgát Klub nyitott, de nem népfront jellegű mozgalom. Minden demagógiát kizárva, határozottan a pártok mellett állunk, de olyan érdekek megjelenítésére törekszünk, amelyeket a pártok nem fednek le. Az előzetes megállapodás értelmében, a Körgát Klubban is megjelenő pártok támogatják a csoport várhatóan 10-15 önálló jelöltjét. Polgármester-jelöltünk még nincs.

(újszászi)

ZÖLD SZÓK

A Csemete jelenti

A Kiss Ferenc Csongrád Megyei Természetvédelmi Egyesület legutóbbi környezetvédelmi mérésének eredménye szerint az ülepedő por mértéke az E5-ös út mellett, a házgyár előtti zöld területen az egészségügyi norma 7 százaléka volt, ólmot, benzpirént nem tartalmazott kimutatható mennyiségben, míg az ülepedő korom mennyisége 4,8 milligramm négyzetméterenként, 30 nap átlagát tekintve. Ez a minta Fe, Mg-, Ca-kationokat tartalmazott.